

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ №2**

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
ДЛЯ ЛІКАРІВ АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ**

«Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час»

Тривалість: - 78 годин

Полтава

Автори:

Зав. кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
д.мед.н., професор Володимир ЛІХАЧОВ

Доцент закладу вищої освіти кафедри акушерства і гінекології №2
ПДМУ к.мед.н. Людмила ДОБРОВОЛЬСЬКА

Асистент кафедри акушерства і гінекології №2
ПДМУ к.мед.н. Олена ТАРАНОВСЬКА

Рецензенти:

Зав. кафедри акушерства, гінекології і перинатології Буковинського
державного медичного університету, д. мед. н., професор
Олена КРАВЧЕНКО

Завідувач кафедри анестезіології та інтенсивної терапії ПДМУ
д. мед. н., професор Костянтин ТАРАСЕНКО.

Обговорено на засіданні кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
(протокол №5 від 08.11.2024 р.).

Зав. кафедри акушерства
і гінекології №2 ПДМУ
д. мед. н., професор

Володимир ЛІХАЧОВ

Ухвалено на засіданні вченої ради ННІПО ПДМУ
(протокол №3 від 15.11.2024 р.).

Голова вченої ради ННІПО ПДМУ
д.мед.н., доцент

Алла МАРЧЕНКО

Пояснювальна записка

Навчальний план та робоча програма циклу тематичного удосконалення «Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час» розроблені на виконання наказу МОЗ України № 04.01-0/137 від 25.05.2013, розроблені згідно з номенклатурою лікарських спеціальностей, наказів МОЗ України №446 від 22.02.2019 р. «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів», №1753 від 18.08.2021 р. «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 22.02.19 р.», №1751 від 18.08.2021 р. «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 липня 1993 року № 166», №1347 від 25.07.2023 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» та сучасних нормативних документів та стандартів надання акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні.

Програма циклу тематичного удосконалення «Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час» розроблена для післядипломного удосконалення лікарів акушерів-гінекологів, які повинні бути готовими для надання невідкладної як амбулаторної, так і стаціонарної допомоги жінкам в умовах війни.

Мета навчання на циклі – удосконалення знань та практичних навичок лікарів акушерів-гінекологів з питань ведення вагітності і пологів, клініки, діагностики та термінової допомоги жінкам в умовах військових дій при невідкладних станах в акушерстві та гінекології із застосуванням сучасних світових підходів, використовуючи фахові протоколи. Опанувати лікувально-евакуаційне забезпечення в бойових умовах, організацію та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат, алгоритм проведення медичного сортування при військових враженнях.

Програма циклу розрахована на лікарів акушерів-гінекологів, які в умовах військового часу надають стаціонарну та амбулаторну допомогу вагітним, роділлям, породіллям та гінекологічним хворим.

Навчальний план розрахований на 11 робочих днів, що складає 78 навчальних годин і передбачає: лекційних - 6 години, семінарських занять - 28 годин, практичних занять -44 години.

Задача циклу тематичного удосконалення «Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час» – поглиблене вивчення сучасних підходів до походження, клініки, діагностики невідкладних станів в акушерстві і гінекології, опанування алгоритмами надання термінової допомоги при цих станах під час військових дій, засвоєння на практичних заняттях сучасних консервативних та оперативних методів надання невідкладної допомоги з метою зниження материнської захворюваності і профілактики материнської смертності.

Надання лікарям інформації на базі сучасних нормативно-правових документів щодо питань невідкладних станів в акушерстві і гінекології допоможе їм оптимізувати надання медичної допомоги жіночому населенню України.

**Навчальна програма циклу тематичного удосконалення
«Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час»**

Код курсу, розділу, теми	Назва курсів, розділів, тем
1.0	Організація медичної допомоги в умовах військових дій
2.0	Ведення вагітності і пологів в умовах військових дій
2.1	Ведення вагітності та психологічна підтримка в умовах військових дій
2.2	Ведення пологів в умовах військових дій
2.3	Пологи поза стаціонаром
3.0	Гіпертензивні розлади при вагітності. Прееклампсія, еклампсія
3.1	Прееклампсія/еклампсія. Особливості ведення вагітності і пологів в умовах військових дій
3.2	Невідкладна допомога при гіпертензивних станах у вагітних (важка прееклампсія, еклампсія, HELLP-синдром)
4.0	Акушерські кровотечі
4.1	Кровотечі в другій половині вагітності, I та II періодах пологів. Клініка, діагностика, невідкладна допомога в умовах військових дій
4.2	Кровотечі в III періоді пологів. Клініка, діагностика, невідкладна допомога
4.3	Післяпологові кровотечі: невідкладна допомога.
5.0	Акушерський травматизм
5.1	Акушерський травматизм. Клініка, діагностика, невідкладна допомога в умовах військових дій
5.2	Розриви і гематоми м'яких пологових шляхів. Виворіт матки
5.3	Розриви матки. Алгоритм надання невідкладної допомоги в умовах військових дій
6.0	Екстрагенітальна патологія і вагітність
6.1	Вагітність і пологи при захворюваннях серцево-судинної системи
6.2	Вагітність і пологи при захворюваннях легень
6.3	Вагітність і пологи при захворюваннях нирок
6.4	Цукровий діабет у вагітних.
6.5	Гострі ускладнення цукрового діабету, невідкладна допомога
7.0	«Гострий живіт» в акушерстві і гінекології
7.1	Вагітність і гострі захворювання шлунково-кишкового тракту (гострий апендицит, захворювання жовчного міхура та підшлункової залози, гостра кишкова непрохідність)
7.2	«Гострий живіт» в гінекології (позаматкова вагітність, порушення живлення пухлин та гострі гнійні захворювання

	органів малого тазу)
8.0	Шоки і термінальні стани в акушерстві і гінекології
8.1	Геморагічний шок
8.2	Інфекційно-токсичний шок
8.3	Обструктивний шок (емболія навколоплідними водами, ТЕЛА)
8.4	Синдром ДВЗ. Гемотрансфузійний і анафілактичний шоки
8.5	Серцево-легенева реанімація у дорослих
9.0	Аномальні маткові кровотечі
9.1	Структурні причини аномальних маткових кровотеч
9.2	Неструктурні причини аномальних маткових кровотеч
10.0	Інфузійно-трансфузійна терапія в акушерстві і гінекології
10.1	Показання, умови, техніка проведення інфузійно-трансфузійної терапії в акушерстві і гінекології
11.0	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги жінкам з вогнепальними пораненнями та хімічними і радіаційними ураженнями
11.1	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при вогнепальних ураженнях в умовах військових дій
11.2	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при хімічних ураженнях в умовах військових дій
11.3	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при радіаційних ураженнях в умовах військових дій

Навчальний план

циклу тематичного удосконалення

«Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час»

Тривалість навчання – 2 тижні (78 навчальних годин)

Мета навчання на циклі – удосконалення знань та практичних навичок лікарів акушерів-гінекологів з питань клініки, діагностики та термінової допомоги жінкам при невідкладних станах в акушерстві та гінекології в умовах військових дій.

Контингент слухачів: лікарі акушери-гінекологи.

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінари	Всього
1.0	Організація медичної допомоги в умовах військових дій		2		2
2.0	Ведення вагітності і пологів в умовах військових дій		6	4	10
3.0	Гіпертензивні розлади при вагітності. Прееклампсія, еклампсія	2	2	2	6
4.0	Акушерські кровотечі	2	4	2	8
5.0	Акушерський травматизм		4	2	6

6.0	Екстрагенітальна патологія і вагітність		6	6	12
7.0	«Гострий живіт» в акушерстві і гінекології	2	2	2	6
8.0	Шоки і термінальні стани в акушерстві і гінекології		6	6	12
9.0	Аномальні маткові кровотечі		2	2	4
10.0	Інфузійно-трансфузійна терапія в акушерстві і гінекології			2	2
11.0	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги жінкам з вогнепальними пораненнями та хімічними і радіаційними ураженнями		6		6
	Базовий та заключний контроль.	-	2	-	2
	Іспит		2		2
	Разом	6	44	28	78

**Тематичний план лекцій
циклу тематичного удосконалення
«Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час»**

Код курсу	Назва курсу	Кіл-сть годин
3.1	Прееклампсія/еклампсія. Особливості ведення вагітності і пологів	2
4.1	Кровотечі в другій половині вагітності, I та II періодах пологів. Клініка, діагностика, невідкладна допомога в умовах військових дій	2
7.0	«Гострий живіт» в акушерстві та гінекології	2
	Разом	6

**Тематичний план
семінарських занять циклу тематичного удосконалення
«Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час»**

Код курсу	Назва курсу	Кіл-ть годин
2.1	Ведення вагітності та психологічна підтримка в умовах військових дій	2
2.2	Ведення пологів в умовах військових дій	2
3.1	Прееклампсія/еклампсія. Особливості ведення вагітності і пологів в умовах військових дій	2
4.1	Кровотечі в другій половині вагітності, I та II періодах пологів. Клініка, діагностика, невідкладна допомога в умовах військових дій	2
5.1	Акушерський травматизм. Клініка, діагностика,	2

	невідкладна допомога	
6.1	Вагітність і пологи при захворюваннях серцево-судинної системи	2
6.2	Вагітність і пологи при захворюваннях легень	2
6.5	Гострі ускладнення цукрового діабету, невідкладна допомога	2
7.2	«Гострий живіт» в гінекології (позаматкова вагітність, порушення живлення пухлин та гострі гнійні захворювання органів малого тазу)	2
8.1	Геморагічний шок	2
8.2	Інфекційно-токсичний шок	2
8.5	Серцево-легенева реанімація у дорослих	2
9.2	Неструктурні причини аномальних маткових кровотеч	2
10.1	Показання, умови, техніка проведення інфузійно-трансфузійної терапії в акушерстві і гінекології	2
	Разом	28

Тематичний план
практичних занять циклу тематичного удосконалення
«Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час»

Код курсу	Назва курсу	Кіл-ть годин
1.0	Організація акушерсько-гінекологічної допомоги в умовах військових дій	2
2.1	Ведення вагітності та психологічна підтримка в умовах військових дій	2
2.2	Ведення пологів в умовах військових дій	2
2.3	Пологи поза стаціонаром	2
3.2	Невідкладна допомога при гіпертензивних станах у вагітних (важка прееклампсія, еклампсія, HELLP-синдром)	2
4.2	Кровотечі в III періоді пологів. Клініка, діагностика, невідкладна допомога	2
4.3	Післяпологові кровотечі: невідкладна допомога.	2
5.2	Розриви і гематоми м'яких пологових шляхів. Виворіт матки	2
5.3	Розриви матки. Алгоритм надання невідкладної допомоги в умовах військових дій	2
6.1	Вагітність і пологи при захворюваннях серцево-судинної системи	2
6.3	Вагітність і пологи при захворюваннях нирок	2
6.4	Цукровий діабет у вагітних.	2
7.1	Вагітність і гострі захворювання шлунково-кишкового тракту (гострий апендицит, захворювання жовчного міхура та підшлункової залози, гостра кишкова непрохідність)	2

8.1	Геморагічний шок	2
8.4	Синдром ДВЗ. Гемотрансфузійний і анафілактичний шоки	2
8.5	Серцево-легенева реанімація у дорослих	2
9.1	Структурні причини аномальних маткових кровотеч	2
11.1	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при вогнепальних ураженнях в умовах військових дій	2
11.2	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при хімічних ураженнях в умовах військових дій	2
11.3	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при радіаційних ураженнях в умовах військових дій	2
	Базовий та заключний контроль.	2
	Іспит	2
	Разом	44

ПЕРЕЛІК ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Слухачі повинні ЗНАТИ:

- Знати правила заповнення медичної інформаційної картки
- Знати організацію та проведення лікувально-евакуаційного забезпечення за військових умов.
- Знати організацію та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат у військових умовах.
- Алгоритм проведення медичного сортування.
- Ведення фізіологічної вагітності. Особливості ведення вагітності у військовий час.
- Психологічна підтримка вагітних в умовах війни.
- Гіпертензивні розлади під час вагітності. Особливості надання допомоги у військовий час.
- Прееклампсія/еклампсія. Особливості ведення вагітності і пологів в умовах військових дій.
- Акушерські кровотечі під час вагітності. Особливості надання допомоги у військовий час.
- Акушерські кровотечі під час пологів. Особливості надання допомоги у військовий час.
- Післяпологові кровотечі. Особливості надання допомоги у військовий час.
- Надання допомоги при акушерських травмах: розриви матки, розриви м'яких плодових шляхів, виворот матки.
- Геморагічний шок. Особливості надання допомоги у військовий час.
- Інфекційно-токсичний шок. Особливості надання допомоги у військовий час.
- Синдром ДВЗ. Гемотрансфузійний і анафілактичний шоки.
- Екстрагенітальна патологія у вагітних. Особливості надання допомоги у військовий час.

- Аномальні маткові кровотечі. Особливості надання допомоги у військовий час.
- Серцево-легенева реанімація у дорослих
- «Гострий» живіт в акушерстві і гінекології
- Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при вогнепальних ураженнях в умовах військових дій.
- Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при хімічних ураженнях в умовах військових дій.
- Надання акушерсько-гінекологічної допомоги при радіаційних ураженнях в умовах військових дій.

**Перелік практичних навичок, якими повинні оволодіти
слухачі циклу тематичного удосконалення
«Збереження репродуктивного здоров'я жінки у військовий час»**

№	Назва практичних навичок	Ступінь оволодіння
1.	Розгортати сортувальний майданчик;	+++
2.	Проводити медичне сортування постраждалих;	+++
3.	Використовувати сортувальні браслети;	+++
4.	Заповнювати медичну інформаційну картку	+++
5.	Невідкладна допомога при гіпертензивних станах у вагітних (важка преєклампсія, еклампсія, гіпертонічний криз) в умовах військових дій	+++
6.	Невідкладна допомога при HELLP-синдромі.	+++
7.	Передлежання плаценти. Клініка, діагностика, невідкладна допомога.	+++
8.	Невідкладна допомога при передчасному відшаруванні нормально розташованої плаценти.	+++
9.	Невідкладна допомога при кровотечі в III періоді пологів та післяпологовому періоді.	+++
10.	Алгоритм надання невідкладної допомоги при розривах матки.	+++
11.	Алгоритм надання невідкладної допомоги при вивороті матки.	+++
12.	Геморагічний шок: діагностика, визначення ступеню, невідкладна допомога.	+++
13.	Балонна тампонада матки	+++
14.	Компресійні шви на матку	+++
15.	Поетапна деваскуляризація матки	+++
16.	Профілактична деваскуляризація матки	+++
17.	Кесарів розтин	+++
18.	Надання невідкладної допомоги при гострих ускладненнях цукрового діабету	+++
19.	Екстирпація матки.	++
20.	Інфекційно-токсичний шок: діагностика, визначення ступеню,	+++

	невідкладна допомога.	
21.	Обструктивний шок: діагностика, визначення ступеню, невідкладна допомога.	+++
22.	Гемотрансфузійний і анафілактичний шоки діагностика: визначення ступеню, невідкладна допомога	+++
23.	Серцево-легенева реанімація у дорослих	+++
24.	Невідкладна допомога вагітним та породіллям із гострими захворюваннями шлунково-кишкового тракту (гострий апендицит, захворювання жовчного міхура та підшлункової залози)	+++
25.	Невідкладна допомога при «гострому животі» при гінекологічній патології (внутрішньочеревні кровотечі, порушення живлення пухлин та гострі гнійні захворювання органів малого тазу)	+++
26.	Фракційне діагностичне вишкрібання стінок порожнини матки	+++
27.	Мануальна вакуум-аспірація вмісту порожнини матки	+++
28.	Надати невідкладну допомогу жінкам при вогнепальних, хімічних та радіаційних ураженнях	++

Примітка: + - ознайомлений; ++ - засвоїв; +++ оволодів.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Акушерсько-гінекологічна допомога та збереження репродуктивного здоров'я у жінок в умовах збройного конфлікту. Монографія/ за ред. проф. Цимбалюка В.І. - Львів: 2020. -159 с.
2. Ліхачов В.К. Акушерство. Том 2. Сучасна акушерська практика. – Вінниця: Нова Книга, 2022. – 512 с.
3. Академічні лекції з акушерства та гінекології/за ред. акад. Ю.Г.Антипкіна. - Київ: ТОВ КРЕЙТИВ МЕДІА, 2021. - 424 с.
4. Військово-польова хірургія: Підручник для студ. закл. вищої освіти з медичними спеціальностями / за ред. Коріка В.Є. - К. : Центр учбової літератури, 2018.- 352 с.
5. Оцінка радіаційної і хімічної обстановки: навчальний посібник для студ.вищ. мед. навч. закладів (Надано Міністерством освіти і науки України гриф № 1/11-3997 від 21.03.2014р.) / за ред. О.Є. Левченка /Левченко О.Є., Савицький В.Л., Торбін В.Ф., Сагло В.І., Барасій М.І. - К. : СПД Чалчинська Н.В., 2015. - 256 с.

Додаткова

1. Ліхачов В.К. Гінекологія: підручник. – 2-ге видання, оновлене. - Вінниця: Нова Книга, 2021. – 680с.

Зав. кафедри акушерства
і гінекології №2 ПДМУ
д. мед. н., професор

Володимир ЛІХАЧОВ